

Sygn. akt V KK 674/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lutego 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Małgorzata Gierszon (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Anna Kuras

w sprawie **A. N.**,

skazanego za przestępstwo z art. 59 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych (tj. Dz. U. z 2018 r., poz.1870),

po rozP. w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 5 lutego 2020 r.

w trybie przewidzianym w art. 535 § 5 k.p.k.,

kasacji Prokuratora Generalnego – na niekorzyść skazanego,

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt IV Ka (...),

zmieniającego wyrok Sądu Rejonowego w G.

z dnia 15 października 2018 r., sygn. akt II K (...),

1) uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w pkt I, to jest odnośnie orzeczenia o zakazie wstępu na imprezy masowe oraz o orzecznym na podstawie art. 41b § 7 k.k. obowiązku i w tym zakresie sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2) obciąża Skarb Państwa wydatkami za postępowanie kasacyjne.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w G. wyrokiem z dnia 15 października 2018 r., sygn. akt II K (...), po rozpoznaniu sprawy A. N. oskarżonego o to, że w dniu 22 kwietnia 2018 r. w G. przy ul. W. będąc w stanie nietrzeźwości tj. 0,68 mg/1 i 0,66 mg/1 alkoholu w wydychanym powietrzu w czasie trwania imprezy masowej - meczu żużlowego pomiędzy zespołami G. - E., przebywając w sektorze gości posiadał wyrób pirotechniczny w postaci racy, którą następnie odpalił, tj. o przestępstwo z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz. U. z 2018, poz. 1870):

1. oskarżonego A. N. uznał za winnego przestępstwa z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych popełnionego w sposób wyżej opisany i za to, na podstawie art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej wobec oskarżonego w punkcie 1 wyroku kary pozbawienia wolności zaliczył zatrzymanie w okresie od dnia 22 kwietnia 2018 r., godz. 14:35 do dnia 23 kwietnia 2018 r., godz. 15:00, uznając ją za wykonaną co do 2 dni;
3. na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych zwolnił oskarżonego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych w całości, w tym nie wymierzył mu opłaty.

Apelację od powyższego wyroku wniósł prokurator, zaskarżając go w części dotyczącej kary na niekorzyść oskarżonego i formułując zarzut obrazy prawa materialnego, mianowicie art. 66 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych w zw. z art. 41b § 1 zd. 2 k.k. poprzez zaniechanie orzeczenia wobec oskarżonego zakazu wstępu na imprezę masową w postaci zawodów żużlowych rozgrywanych przez klub E. połączonego z obowiązkiem osobistego stawiennictwa w czasie ich trwania we właściwej jednostce Policji, podczas gdy nałożenie takiego obowiązku było obligatoryjne w stosunku do sprawcy skazanego

za przestępstwo z art. 59 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych i wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz orzeczenie wobec oskarżonego na podstawie art. 66 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych w zw. z art. 41b § 1 zd. 2 k.k. zakazu wstępu na imprezę masową na okres 3 lat, połączonego z obowiązkiem osobistego stawiennictwa we właściwej jednostce Policji w czasie trwania zawodów żużlowych rozgrywanych przez klub E. w okresie obowiązywania zakazu wstępu na imprezę masową na podstawie art. 41 b § 7 k.k., zaś w pozostałym zakresie o utrzymanie wyroku w mocy.

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 28 marca 2019 r., sygn. akt IV Ka (...), zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że na podstawie art. 66 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych w zw. z art. 41b § 2, 7, 8 i 9 k.k. orzekł wobec oskarżonego środek karny w postaci zakazu wstępu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na imprezy masowe w postaci meczów żużlowych organizowanych przez klub E. oraz meczów wyjazdowych tego klubu na okres 6 miesięcy. Poza tym na podstawie art. 41b § 7 k.k. zobowiązał oskarżonego do stawiennictwa w czasie trwania w/w meczów w Komendzie Powiatowej Policji w P.. W pozostałym zakresie utrzymał zaskarżony wyrok w mocy oraz zwolnił oskarżonego z obowiązku zwrotu na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych postępowania odwoławczego, w tym nie wymierzył mu opłaty za II instancję.

Następnie Sąd Okręgowy w P. postanowieniem z dnia 13 września 2019 r., o sygn. akt IV Ka (...), na wniosek Sądu Rejonowego w G., dokonał w trybie art. 13 § 1 k.k.w. wykładni wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 28 marca 2019 r., o sygn. akt IV Ka (...). W uzasadnieniu przedmiotowego postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, iż w związku z popełnieniem przez oskarżonego przestępstwa z art. 59 ust. 1 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych, orzeczenie wobec niego środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową było obligatoryjne, a zatem konieczna była ingerencja w orzeczenie Sądu Rejonowego w toku kontroli instancyjnej. W dalszej części uzasadnienia Sąd Okręgowy wskazał, iż w razie orzeczenia środka karnego i ciążącego w jego ramach na oskarżonym obowiązku z art. 41b § 7 k.k. na różne okresy, wykonywanie tegoż środka stałoby się po pewnym czasie nieweryfikowalne, a stopień szkodliwości czynu oskarżonego nie przemawia za słusznością orzekania wobec niego tego obowiązku na czas

dłuższy niż 6 miesięcy. Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, że skoro uznał za wystarczające dla realizacji celów wymierzonego środka karnego orzeczenie obowiązku z art. 41b § 7 k.k. na okres 6 miesięcy, to jako bezcelowe i sprzeczne z raz podjętą przez Sąd orzekający oceną jawi się orzeczenie środka karnego na okres co najmniej 2 lat.

Wyrok Sądu Okręgowego w P. został zaskarżony kasacją w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym na niekorzyść oskarżonego A. N. przez Prokuratora Generalnego. Na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. Prokurator Generalny zarzucił mu rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 41b § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 66 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2018, poz. 1870; dalej zwana: ustawą o bezpieczeństwie imprez masowych), polegające na orzeczeniu w punkcie 1 wyroku - zmieniającego wyrok Sądu I instancji z dnia 15 października 2018 r. o sygn. akt II K (...), skazujący A. N. za przestępstwo z art. 59 ust. 1 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych - na podstawie art. 66 powołanej ustawy w zw. z art. 41b § 2, 7, 8 i 9 k.k. środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezy masowe w postaci meczów żużlowych organizowanych przez klub E. oraz meczów wyjazdowych tego klubu na okres 6 miesięcy, a zatem w wymiarze i formie nieprzewidzianej we wskazanych przepisach, podczas gdy art. 43 § 1 k.k. w zw. z art. 41b § 1 i 2 k.k. w zw. z art. 39 pkt 2c k.k. obligował sąd do orzeczenia wobec oskarżonego zakazu wstępu na wszelkie imprezy masowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz mecze piłki nożnej rozgrywane przez polską kadrę narodową lub polski klub sportowy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz określenia wymiaru obowiązywania tego zakazu w okresie od lat 2 do 6. W związku z tak sformułowanym zarzutem Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście zasadna. Wyrok Sądu Okręgowego jest, w części dotyczącej orzeczenia wobec skazanego środka karnego i obowiązku, wadliwy,

gdyż został wydany z rażącym i mającym istotny wpływ na jego treść naruszeniem przepisów prawa materialnego, wskazanych w zarzucie kasacji.

W związku z brzmieniem art. 66 ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych zastosowanie wobec skazanego A. N. środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezę masową było obligatoryjne i w tym zakresie rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego było trafne. Sąd ten jednak – wbrew treści przepisu, który przywołał w podstawie prawnej rozstrzygnięcia o tym środku - niezasadnie ograniczył zakres orzeczonego środka do zakazu wstępu na mecze żużlowe organizowane przez klub E. oraz mecze wyjazdowe tego klubu. Analiza treści art. 41b § 2 k.k. wskazuje bowiem jednoznacznie, iż przedmiotowy zakaz obejmuje wszelkie imprezy masowe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz mecze piłki nożnej rozgrywane przez polską kadrę narodową lub polski klub sportowy poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Zakaz ten zatem rozciąga się na wszystkie imprezy masowe, nie można go ograniczać (tak jak to *in concreto* uczynił Sąd Okręgowy) do imprez masowych określonego rodzaju. Wskazuje na to tak sama nazwa tego środka „zakaz wstępu na imprezę masową”, jak i samo przytoczone, literalne, brzmienie przepisu art. 41b § 2 k.k. Zasadnie zatem Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 września 2012 r., sygn. III KK 453/11 (LEX nr 1226719), wskazał, że: *„obowiązujący przepis art. 41b § 2 k.k. precyzuje - co wcześniej nie było jasno określone - iż zakaz wstępu na imprezę masową ma postać zakazu zintegrowanego i obejmuje wszelkie imprezy masowe na terytorium RP (także niektóre imprezy mające miejsce za granicą). Pogarsza się więc sytuację sprawcy choćby z tego powodu, że nie doznaje już ograniczeń zakres terytorialny obowiązywania orzeczonego środka. Z drugiej jednak strony, o ile wcześniej nieodłącznym elementem przedmiotowego środka karnego był obowiązek stawienia skazanego w jednostce Policji lub innym miejscu, to obecnie środkowi karnemu nie musi towarzyszyć poddanie skazanego kontroli miejsca jego pobytu w czasie trwania imprezy masowej (z wyjątkiem określonym w art. 41b § 4 k.k.)”*. To przekonanie jest też wyrażone w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 września 2012 r., sygn. akt III KK 453/11, (LEX nr 1226719), gdzie wskazano, iż zakaz wstępu na imprezę masową ma postać zakazu zintegrowanego i obejmuje wszelkie imprezy masowe na terytorium RP, a nawet niektóre imprezy mające

miejsce za granicą, jak również jest powszechnie prezentowane w piśmiennictwie (por. N. Kłaczyńska, w: J. Giezek (red.), Kodeks karny. Komentarz, 2012, s. 326P. Kozłowska – Kalisz, Komentarz aktualizowany do art. 41 (b) Kodeksu karnego. Teza 5 – System Informacji Prawnej Lex; R. A. Stefański, Komentarz do art. 41 (b) Kodeksu karnego, System Informacji Prawnej Lex).

Tym samym uprawniony jest wniosek co do tego, że ustawodawca nie pozostawił w gestii Sądu orzekającego o zakazie wstępu na imprezę masową decyzji w zakresie rodzaju imprez masowych, których zakaz dotyczy. Sąd jest natomiast zobligowany do wskazania konkretnych imprez masowych (art. 41b § 8 k.k.), ale tylko w przypadku, gdy nakłada obowiązek, o którym mowa w § 3, 5 i 7 tegoż art. 41b. To wskazanie zatem nie ma znaczenia dla zakresu zakazu wstępu na imprezy masowe, bowiem dotyczy - połączonego z nim - fakultatywnego obowiązku przewidzianego w § 3, 5 lub 7 wspomnianego przepisu. Trafnie Ryszard A. Stefański dostrzega dwupostaciowy charakter zakazu wstępu na imprezę masową. Występuje on bowiem w formie imperatywnej zakazu wstępu na imprezę masową (zakaz prosty) oraz w formie zakazu złożonego wstępu na imprezę masową, połączonego z: 1) obowiązkiem przebywania skazanego w czasie trwania niektórych imprez masowych objętych zakazem w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu, z zastosowaniem dozoru elektronicznego (art. 41b § 3 k.k.) albo 2) obowiązkiem stawiennictwa skazanego w czasie trwania niektórych imprez masowych objętych zakazem, w jednostce organizacyjnej Policji lub w miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania skazanego, komendanta powiatowego, rejonowego lub miejskiego Policji; jeżeli z okoliczności wynika, że wykonanie, wskazanego wyżej obowiązku jest niemożliwe lub jego orzeczenie jest oczywiście niecelowe, w miejsce tego obowiązku orzeka się obowiązek stawiennictwa skazanego w czasie trwania niektórych imprez masowych objętych zakazem w jednostce organizacyjnej Policji lub w miejscu określonym przez właściwego, ze względu na miejsce zamieszkania skazanego, komendanta powiatowego, rejonowego lub miejskiego Policji (art. 41b § 7 k.k.), (R.A. Stefański *op. cit.*, teza 1). Zastosowanie obowiązków sprzężonych z zakazem wstępu na imprezę masową – co do zasady – ma charakter fakultatywny. Obligatoryjność przewidziana jest w razie ponownego skazania sprawcy

za przestępstwo popełnione w związku z imprezą masową (art. 41b § 4 k.k.) oraz gdy wykonanie obowiązku kontrolowanego przebywania jest niemożliwe lub jego orzeczenie jest niecelowe. Wówczas w jego miejsce orzeka się alternatywny obowiązek stawiennictwa (art. 41b § 7 k.k.). Dostrzegł to już Sąd Najwyższy w przywołanym wyroku z dnia 14 maja 2012 r., gdzie stwierdził, że „w świetle zmienionego art. 41b k.k. orzeczenie zakazu wstępu na imprezę masową już nie powoduje automatycznie dla skazanego określonego obowiązku”.

Konkludując rozważania na temat obowiązków wymierzonych obok zakazu wstępu na imprezę masową, należy zauważyć, że literalne brzmienie art. 41b k.k. nakazuje na odniesienie zakazu wstępu do wszystkich imprez masowych, natomiast obowiązku – tylko do określonych imprez masowych.

Zasadność takiego ograniczenia orzekania wspomnianych obowiązków wynika z przyjęcia przez prawodawcę założenia, że trudno oczekiwać od oskarżonego, iż w czasie każdej organizowanej imprezy masowej będzie przebywał w miejscu stałego pobytu lub w innym wyznaczonym miejscu, z zastosowaniem systemu dozoru elektronicznego czy też stawiał się w jednostce organizacyjnej Policji lub innym określonym miejscu. Ograniczenie to wynika już z samej treści wspomnianych przepisów art. 41b § 3 i § 7 k.k., które zawierają określenie „w czasie trwania niektórych imprez masowych”.

Trafnie zatem podkreślił skarżący, że zakaz wstępu na imprezę masową jest środkiem karnym, który może być orzeczony niezależnie od obowiązków określonych w art. 41b § 3, 5 i 7 k.k., których orzeczenie, jak już wskazano, za wyjątkiem przypadku określonego w § 4 i § 7, ma charakter fakultatywny. Ustawodawca rozróżniając wskazany środek karny od omawianego obowiązku, zróżnicował też okresy, na które każdy z nich może być orzeczony. Zgodnie z treścią art. 43 § 1 k.k. zakaz wstępu na imprezę masową orzeka się w latach, od 2 do 6 lat. Z kolei, na mocy art. 41b § 9 k.k. obowiązki, o których mowa w art. 41b § 3, 5 i 7 k.k. orzeka się w miesiącach i latach. Obowiązek, o którym mowa w § 3, orzeka się na okres od 6 do 12 miesięcy, zaś obowiązek o którym mowa w § 7, orzeka się na okres od 6 miesięcy do lat 6, jednocześnie nieprzekraczający okresu, na jaki orzeczono zakaz wstępu na imprezę masową. Tym samym przyjąć należy, iż ustawodawca założył, że pomimo orzeczenia omawianego obowiązku,

stosowanie się do orzeczonego zakazu wstępu na imprezę masową, może pozostać w pewnym zakresie nieweryfikowalne.

W związku z powyższym nie ulega wątpliwości, że zaskarżony kasacją wyrok został wydany także z rażącym naruszeniem przepisu art. 43 § 1 k.k., skoro orzeczono w nim zakaz wstępu na imprezy masowe określony w art. 39 pkt 2c k.k. na okres 6 miesięcy, pomimo, iż z treści art. 43 § 1 k.k. wynika, że środek ten orzeka się w przedziale czasowym od lat 2 do 6. Ustawodawca w sposób świadomy przewidział odrębne regulacje dotyczące zakresu czasowego instytucji zakazu oraz obowiązku, a w związku z tym art. 41b § 9 k.k. determinuje jedynie okres, na jaki może zostać orzeczony obowiązek i nie może stanowić podstawy skrócenia okresu zakazu do 6 miesięcy.

Nietrafne określenie przez Sąd Okręgowy w P. zakresu zastosowania i okresu trwania środka karnego w postaci zakazu wstępu na imprezy masowe stanowi rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie art. 43 § 1 k.k. i art. 41b § 2 k.k. Skutkowało to koniecznością uwzględnienia kasacji – jako oczywiście zasadnej – i potrzebą uchylenia zaskarżonego wyroku w części dotyczącej orzeczenia o środku karnym oraz przekazaniem sprawy, w tym zakresie, temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.

Orzeczenie o wydatkach za postępowanie kasacyjne zapadło w oparciu o treść art. 638 k.p.k.